

Rozbor stanoviska MZ ČR

Odboru dohledu nad zdravotním pojištěním

k problematice proplácení transportů zemřelých pojištěnců VZP

ze dne 25. 1. 2017

a vyjádření k návrhu novely vyhlášky 134/1998 Sb., ze dne 18. 7. 2019

Asociací soukromých pohřebních služeb v ČR.

Ministerstvem zdravotnictví ČR bylo odpovězeno na písemný dotaz Bc. Davida Borovičky, jednatele Pohřebního ústavu ELPIS, zaslaný k rukám ministra zdravotnictví JUDr. et Ing. Miloslava Ludvíka, MBA, dne 19.12.2016. K vyřízení byla věc přidělena Ing. Heleně Rögnerové, ředitelce Odboru dohledu nad zdravotním pojištěním a písemné vyhotovení odpovědi bylo zpracováno Mgr. Janem Zapletalem. V dotaze (resp. stížnosti) Bc. Davida Borovičky bylo poukazováno na problematiku spojenou s (ne)proplácením realizovaných transportů zemřelých pojištěnců VZP (ale i jiných ZP) z místa úmrtí nebo místa nálezu na pitvu a z pitvy, jakož i nákladů s tímto souvisejících.

Dle názoru MZ ČR:

- A. Vztah VZP a pohřební služby je vztahem soukromoprávním a věcně příslušným orgánem k řešení sporů je civilní soud.
- B. Pro posouzení toho, k čí tíži má jít případné pochybení lékaře při vyplňování příkazu k transportu zemřelého je rozhodující obsah smlouvy s VZP.
- C. Smlouva mezi pohřební službou a VZP by měla obsahovat pravidla pro úhradu i sankce za nedodržení závazných právních předpisů i jednotlivých smluvních ujednání.
- D. Pokud věc není „ošetřena“ smlouvou s VZP a pohřební službě byla způsobena škoda (odmítnutím ze strany VZP proplácení transportu zemřelého), je možno požadovat náhradu po poskytovateli zdravotních služeb, který žádanku nesprávně vyplnil (tedy lékaře).
- E. Podmínky a výše úhrady za transporty zemřelých vyplývají ze zákona č. 48/1997 Sb., zákon o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů:

§ 39

Prohlídka zemřelého pojištěnce a pitva

Hrazenou službou je i prohlídka zemřelého pojištěnce, pitva, přeprava k pitvě k nejbližšímu smluvnímu poskytovateli, který je schopen určený druh pitvy podle Listu o prohlídce zemřelého provést, a přeprava z pitvy do místa, kde ke smrti došlo, popřípadě do místa pohřbu, je-li toto místo stejně vzdálené nebo bližší než místo, kde osoba zemřela.

***Hrazenou službou není anatomická pitva a soudní pitva a přeprava k takovýmto pitvám
a z nich.***

Vyhláškou č. 134/1998 Sb. se stanovuje:

Kapitola 8

Doprava a náhrady cestovních nákladů

1. Doprava

Dopravou se rozumí součást zdravotní péče, která je poskytována pracovištěm zdravotnické záchranné služby (dále ZZS), dopravní zdravotní služby (dále DZS) nebo jinými subjekty, které splňují stanovené podmínky podle zvláštních předpisů.

1.1 Doprava zahrnuje

- 1. převozy pacientů*
- 2. převozy doprovodů pacientů*
- 3. infekční převozy pacientů*
- 4. jízdy vozidly ZZS*
- 5. převozy patologických novorozenců a novorozenců s nízkou porodní hmotností*
- 6. leteckou přepravu*
- 7. převozy na pitvu a z pitvy*
- 8. dopravu zdravotnických pracovníků v návštěvní službě*
- 9. dopravu lékařů v LSPP*
- 10. dopravu transfúzních přípravků, speciálních léčivých přípravků, tkání a orgánů k transplantaci, dopravu lékaře nebo jiného zdravotnického pracovníka ke specializovanému a nezbytnému výkonu.*

1.1.7 Převoz na pitvu a z pitvy

Převoz na pitvu a z pitvy se vykazuje výkonem dopravy s pevnou sazbou na jeden ujetý kilometr. Jízda nevytíženého vozidla bez zemřelého se nevykazuje.

1.2 V sazbě za jeden km je zahrnuto:

- 1. příjem požadavku*
- 2. zpracování a třídění informací*
- 3. zadání realizace posádce vozidla*
- 4. jízda k pacientovi a k zemřelému při převozu na pitvu a z pitvy*
- 5. odborné naložení pacienta a jeho převoz do zdravotnického zařízení, popřípadě do místa určení*
- 6. odborný dohled a nezbytná péče v průběhu převozu*
- 7. průběžná komunikace s dispečinkem*
- 8. předání pacienta ve zdravotnickém zařízení, popřípadě v místě bydliště nebo v místě určení*
- 9. návrat na stanoviště*
- 10. úklid, desinfekce a příprava vozidla.*

Ze stanoviska MZ ČR doslovně citujeme: „Přestože v jednotlivých případech mohou být náklady na přepravu zemřelého vyšší, než je skutečnost, v průměru budou odpovídat reálné vynaloženým prostředkům“. (!!!)

2.4 Přistavení vozidla a jízda zpět na stanoviště

Ve všech případech mimo prevozů pacientů včetně infekčních a prevoz na pitvu a z pitvy vykáže zařízení všechny ujeté kilometry, včetně přistavení vozidla a jízdy zpět na stanoviště, pokud nebyla jízda přerušena cestou k dalšímu prevozu.

Místo a čas zahájení a ukončení výkonu musí být vždy uvedeno v příslušné dokumentaci.

(NEROVNOST PODMÍNEK JE V TOMTO PŘÍPADĚ ZCELA NAPROSTO ZJEVNÁ)

F. **Dle názoru MZ ČR:** „V případě osoby neznámé totožnosti nebude možné, aby byla její přeprava uhrazena z veřejného zdravotního pojištění, neboť není zřejmé, zda se jedná o osobu účastnou v systému zdravotního pojištění, a v případě, že ano, ke které zdravotní pojišťovně příslušela“.

G. *U soudních a anatomických pitvů určuje osobu povinnou k úhradě přepravy zemřelého ustanovení § 88 odst. 5, 6 zák. č. 372/2011 Sb., zákon o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách):*

*(5) Soudní pitvy provádí poskytovatelé v oboru soudní lékařství. **Převoz těla zemřelého k soudní pitvě a zpět zabezpečuje a hradí orgán činný v trestním řízení, který ji nařídil. Rovněž hradí i veškeré další náklady s pitvou spojené.***

*(6) Anatomické pitvy mohou provádět pouze univerzitní vysoké školy, které mají akreditovaný bakalářský nebo magisterský studijní program, jehož absolvováním se získává odborná způsobilost k výkonu zdravotnického povolání, na k tomu určených pracovištích; lze je provádět, pokud byly splněny podmínky pro použití těla zemřelého podle tohoto zákona. **Převoz těla zemřelého k anatomické pitvě a zpět, provedení této pitvy a uložení těla zabezpečuje a náklady hradí univerzitní vysoká škola.***

Poznámka: Není vůbec pamatováno na případy, které by mohly nastat (a v minulosti i nastaly), kdy bude nutno např. provést transport lidského kosterního nálezu, který podle závěru ohledávajícího kriminalistického experta, zpravidla forenzního antropologa, (nikoliv soudního lékaře), je starší 20. let. Tedy případu, kdy je zcela zřejmé, že od úmrtí člověka již uplynula doba rozhodující pro rozhodnutí o promlčení podezření ze spáchání trestného činu vraždy. V těchto případech se soudní pitva policejním orgánem nenařizuje, neboť k tomu není důvod. Avšak lidské pozůstatky nelze ponechat na místě nálezu a je nutno tyto převézt k pohřbení. (Kdo prevoz kosterního nálezu provede a kdo mu za to uhradí nezbytné náklady???)

Dle názoru MZ ČR: „Z povahy věci by měl transport hradit ten, kdo si jej objednal“.

Může však nastat situace, kdy transport neobjedná NIKDO. Pokud se jedná o kosterní nález, jak výše zmíněno, policejní orgán soudní pitvu nenařizuje, a tedy ani neobjednává transport předmětných lidských pozůstatků a oznamovatele nálezu rovněž nelze považovat za objednavatele.

Odpověď zcela vágní. Tedy ani na tuto otázku nedokázalo MZ ČR odpovědět.

H. **Podle názoru MZ ČR:** „*U nepojištěného cizího státního příslušníka je nejdříve nutné vyřešit otázku, kterým právním předpisům má daná osoba podléhat. Jedná-li se skutečně o osobu, která podléhá právním předpisům v oblasti sociálního zabezpečení jiného členského státu EU (EHP, Švýcarska), mělo by se na převoz takového pojištěnce hledět jako na nezbytnou péči, neboť ta se poskytuje stejně, jako by se jednalo o českého pojištěnce. Jelikož navíc platí zásada stejného zacházení, je třeba uzavřít, že byla-li by stejná péče hrazena pro českého pojištěnce, musí být hrazena i zahraničnímu pojištěnci ze země EU. Náklady by tedy měla výpomocně převzít zvolená česká zdravotní pojišťovna a následně je přeúčtovat kompetentní instituci zdravotního pojištění v zahraničí“.*

Opět odpověď, resp. názor, v rovině čistě teoretické. Realita je však taková, že VZP (ani jiná ZP) tyto skutečnosti zásadně nezkoumá, natož aby je v praxi řešila a příkaz k transportu VŽDY vrací neproplacený pohřební službě. Ta však nemá žádné možnosti, ani prostředky, jak potřebné údaje zjistit, proto příkaz k transportu zůstane opět neproplacen.

I. Ve stejné, čistě teoretické rovině, bylo MZ ČR odpovězeno na část dotazu, která pojednávala o problematice v případě úmrtí migrantů. Opět následovalo několik obecných teorií, avšak závěr zněl, že: „*nelze podat jednotnou odpověď, protože bude vždy záležet na konkrétní situaci dané osoby“.*

Tedy i tato část dotazu zůstala zcela nezodpovězena.

Závěrem nezbývá než konstatovat, že ze strany Ministerstva zdravotnictví ČR, jakožto zřizovatele VZP, nebylo uspokojivě odpovězeno na položené otázky, natož aby byl zpracován jednotný postup, který by se stal závazným pro všechny pohřební služby v ČR.

J. Další nezanedbatelnou skutečností je zákonná povinnost dodržovat zákoník práce pro zaměstnance pohřebních služeb a to především v rovině §104 OOPP, dále pak §94 a §95 noční práce a pohotovost včetně nařízení vlády 361/2007 Sb., která hovoří o hygienických limitech pro přenášení břemen, která v případě zaměstnanců pohřebních služeb činí váhový limit pro jednoho zaměstnance 30 kg (nejedná se o nahodilou záležitost a práce předmětného pracovníka je ruční a celodenní).

K. Většina poskytovatelů pohřebních služeb je soukromoprávní osobou, která je povinna ze zákona tvořit zisk ze svého podnikání.

ZÁVĚR A ODŮVODNĚNÍ

S takto předloženým návrhem úhradové vyhlášky (seznam zdravotních úkonů s bodovými hodnotami), kterou se mění vyhláška č.134/1998 Sb., nesouhlasíme z těchto níže uvedených důvodů a to k číslu nebo písmenu tohoto tisku:

1.1.7 a 1.2: Požadujeme doplnit náklady na ochranné pracovní pomůcky a příplatky za lidské pozůstatky, které jsou včetně váhy transportního prostředku těžší, než 60 kg dle vládní vyhlášky 361/2007 Sb.

2.4: Požadujeme proplácení ujetého km a to v obou směrech a to ze stanoviště pohřebního speciálního vozidla zpět na jeho stanoviště. Ve větších městech je převoz na pitvu zpravidla do 3-4 km od místa nálezů na patologii. Což například takovýto převoz uskutečněný 2 pracovníky v nočních hodinách dle současné úhradové vyhlášky, při platbě cca 120 Kč nepokryje ani mzdové náklady na jednoho pracovníka. Ochranné pomůcky a transportní prostředky nejsou vůbec zahrnuty, kdy ještě určitě v mnoha případech porušuje pohřební služba níže zmiňované vládní vyhlášky 361/2007 Sb.

F,G,H,I: U neztotožněných, nebo nepojištěných lidských pozůstatků žádáme, aby vzniklé náklady spojené s převozem lidských pozůstatků hradil ten, kdo nařídil jejich převoz, a nešli tak k tíži pohřební služby jako v současnosti.

J: V současné úhradové vyhlášce dle našeho názoru není akceptována a propočítána nákladová povinnost zákoníku práce v oblasti ochranných osobních pomůcek pro výkon této práce. Dále většina lidských pozůstatků váží více jak 60 kg + transportní prostředek cca 10 kg, tzn. v drtivé většině lidské pozůstatky váží s transportním prostředkem v průměru kolem 100-120 kg. Tedy se jedná dle vládní vyhlášky 361/2007 Sb., práce o povinnost již 4 pracovníků určených k nařízenému převozu lidských pozůstatků. Zde je vhodné navrhnout „účetování dle váhy lidských pozůstatků včetně transportního prostředku“.

K: **"Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele."** Dále cituji **„Dosažení zisku je hlavním cílem podnikatelského snažení. Za podnikání se obecně považuje i to, když hospodaření skončí ztrátou, nelze z toho však vyvozovat, že právě ztráta je smyslem podnikání. Smyslem je neustálý růst hodnoty firmy a to bez dosahovaných zisků není možné. „ Z výše uvedených důvodů, není možné na soukromé subjekty přenášet nedobytné náklady spojené s přepravou LP nařízených poskytovatelem zdravotní a sociální péče nebo orgánem v trestním řízení ve světle novely zákona o pohřebnictví 256/2001 Sb., novelizovaným zákonem 193/2017 Sb., kde povinnost poskytovatele pohřebních služeb odvézt lidské pozůstatky z místa úmrtí zcela vypadla. Z výše uvedeného plyne, že odvoz lidských pozůstatků je v současnosti dobrovolnou činností pohřební služby, za kterou nedostane řádně, nebo vůbec zapláceno.**

L: Chladicí box v majetku pohřební služby pro lidské pozůstatky není v úhradové vyhlášce také zmíněn a jeho provoz je velmi nákladný. Praxe u mnoha pohřebních služeb zvláště na venkově nutí je k ukládání lidských pozůstatků (např. exitus v pátek odpoledne a patologie je otevřena až v pondělí ráno) do svého chladicího boxu, v současnosti bez úhrady na náklady předmětné pohřební služby.

M: Cena speciálního pohřebního vozidla osciluje někde mezi 1 000 000,- - 3 500 000,-Kč v nákupu. Tato cena dle našeho soudu také není promítnuta v nynější úhradové vyhlášce.

Materiál ASOCIACE SOUKROMÝCH POHŘEBNÍCH SLUŽEB V ČR – Její
vyjádření a návrh ke změně úhradové vyhlášky zdravotních úkonů v oblasti pohřebnictví pro MZ,
MMR, HK ČR, členy Asociace a ostatní odbornou veřejnost 07/2019

Novela této vyhlášky zmiňuje pouze sanitní vozidlo v základu bez potřebné výbavy částkou 1 200 000,-Kč (ještě platné úhradové vyhlášení se jedná o cca 850 000,-) což je výrazný nepoměr k ceně speciálního pohřebního vozidla a je třeba tuto skutečnost promítnout do ceny za ujetý km oběma směry, tzn. „z garáže do garáže“.

Výše uvedená zmiňovaná problematika zasahuje do podnikání všech pohřebních služeb po celé ČR. Na tuto problematiku upozorňoval v záhlaví zmíněný pohřební ústav ELPIS a samotná Asociace soukromých pohřebních služeb v ČR v roce 2016, 2017. Budeme rádi, když se čtenář řádně seznámí s obsahem celého dokumentu a ne jen s jeho závěrem. Za povšimnutí stojí úvodní vyjádření Ministerstva zdravotnictví, které není schopno relevantně odpovědět na jasně položené otázky k této problematice. Přesto se snažíme komunikovat a pochopit státního úředníka, který této funerální problematice nerozumí a proto nebyl ochoten dříve zapracovat zásadní funerální problémy do ještě platné úhradové vyhlášky a přesto chce se nám věřit, že se snad podaří tyto zmíněné problémy zapracovat do této novelizované úhradové vyhlášky, přesto že nejsme poskytovatelé zdravotní a sociální služby a pohřební služby jsou soukromé subjekty převážně s 24 hodinovou službou.

Závěrem chceme všechny čtenáře našeho širšího vyjádření k novele úhradové vyhlášky na ministerstvech, komoře a také poslanecké sněmovně a vládě požádat o nepodcenění námi vyhodnocených problémů a požádat o zapracování do předmětné novely úhradové vyhlášky. Z odborné veřejnosti se již delší dobu ozývají hlasy, aby tuto zcela prodělečnou službu zařizovali poskytovatelé zdravotní služby tím, že si nakoupí speciální pohřební vozidla a tuto činnost převozu LP budou provádět sami, což jim umožňuje novela zákona o pohřebnictví 256/2001 Sb.

Za Asociaci soukromých pohřebních služeb v ČR,

Jaroslav Mangl – předseda Asociace

info@aspscr.cz – Tel.:601 200 700

Praha 18. 7. 2019